

כ"ט בתשרי תשפ"ז

פרשת בראשית

הסוד של חווה הראשונה

אדם ראה לראשונה את האישה שעומדת מולו ואמר: זאת הפעם. ומי שאומר זאת הפעם מספר, בלי להתכוון, שהייתה פעם קודמת.

בגיליון הזה

ב האישה שנבראה פעמיים, ולמה אני לא אומר את שמה

ד נברא משפיע: מה קורה לכוח שאין לו כלי

ה ארבעה כוחות שמרוקנים בית, ומי שמנקה את הקליפות

המעבדה: שבעה דברים לשבוע

בגיליון הזה

עמוד פתיחה, עמוד עם השמות שתפגוש בדרך, ותשעה פרקים. אפשר לקרוא ברצף, ואפשר פרק בערב לאורך השבוע.

א

האור שנגנו

מרגע שהאור הראשון הוסתר נוצר מקום לקליפה. ומאותן אותיות בדיוק אפשר לתפור אמרה.

ב

זאת הפעם

האישה שנבראה פעמיים, שני אנשים שלא שומעים זה את זה, ושם שאני לא אומר.

ג

גב אל גב

אפשר לשאת מישהו שלוש שנה ולא לראות את הפנים שלו. מה עושה הנסירה.

ד

נברא משפיע

רצון לתת לא נח אף פעם. אם אין לו כלי, הוא ימצא פתח בעצמו.

ה

הכוח שמניע הכול

מי שמנסה להיפטר מהתאוה נפטר מהיצירה, מההתלהבות ומהחלום.

ו

שתי דרכים

אחריות או הנאה בלי חשבון. ומה הסבים והסבתות יודעים על זה.

ז

טעות וטעות חוזרת

אדם הראשון לא נענש על הטעות הראשונה. רק כשחזר עליה היא קיבלה גוף.

ח

ארבעה כוחות שמרוקנים בית

הקינה, הקנאה, הרצון שאין לו סוף והבריחה. ומי שכל חייה מנקה קליפות.

ט

להפנות את הכוח פנימה

לשבת עם עצמך זו קריעת ים סוף. ושם נמצא הכול. ושבעה דברים לשבוע.

מה אנחנו עושים כאן

מילה קצרה לפני שנכנסים, ואחר כך חוזרים להתחלה של הכול.

בשמחת תורה סיימנו את התורה, ובאותו רגע ממש, באותה תפילה, התחלנו אותה מחדש מהמילה הראשונה. אין רווח של יום. אחד קורא "לעיני כל ישראל", והבא אחריו עולה וקורא "בראשית ברא", וזה כל המעבר. אני אוהב את הרגע הזה, כי הוא אומר משהו על איך עובד לימוד אמיתי. גומרים, ובאותה נשימה מתחילים שוב, ומגלים שהטקסט שקראנו כבר עשרות פעמים מחכה לנו עם משהו שעברנו לידו.

השנה עצרתי על שתי מילים. אדם הראשון מתעורר משינה, רואה בפעם הראשונה את האישה שעומדת מולו, ואומר: זאת הפעם. ומי שאומר "זאת הפעם" מודה, בלי להתכוון, שהייתה פעם קודמת. המסורת לקחה את המילה הקטנה הזאת ברצינות גמורה ושאלה: מה הייתה הפעם הראשונה? ומהשאלה הזאת נפתח אחד הסיפורים העמוקים והמסתוריים בכל ספרות הקבלה, הסיפור על האישה שקדמה לחווה.

מי שאומר "זאת הפעם" מספר, בלי להתכוון, שהייתה פעם קודמת.

יש לה שם, מפורסם מאוד, ובשיעורים שלי אני לא אומר אותו. אני קורא לה פלונית, ובהמשך תבין למה. והיא בשבילי רק פתח. מה שמעניין אותי באמת הוא הכוח שהיא באה לקחת: הכוח שמניע אדם, שהספרים קוראים לו שפע ואנחנו קוראים לו חיות, תשוקה, רצון לתת. והשאלה לאן הוא הולך. כי לכוח הזה יש שני בתים אפשריים. באחד הוא בונה, ובשני הוא מתרוקן.

כל מונח מוסבר במקום שבו הוא מופיע, והעמוד הבא מרכז את השמות והמילים שתפגוש בדרך. ובסוף מחכים שבעה דברים קטנים לשבוע, כאלה שאפשר להתחיל בהם עוד הערב.

מי מדבר כאן

השמות והמילים שתפגוש בדרך. אפשר לקרוא עכשיו, ואפשר לחזור לכאן רק כשמשהו נשמע זר.

הספרים

זֶהר

הספר המרכזי של הקבלה, כתוב ארמית וערוך כשיחות של חבורת חכמים. ממנו רוב מה שנאמר כאן על האור שנגנו ועל האישה הראשונה.

מִדְרָשׁ

אוסף סיפורים ופירושים של חכמים על המקרא, מהמאות הראשונות לספירה. משם הסיפור על האישה שנבראה פעמיים.

אלפא ביתא דבן סירא

מספרי הראשונים, הנקרא על שם החכם בן סירא מימי בית שני. בו מסופר בפירוט הוויכוח בין אדם לאישה הראשונה.

האנשים

הָאֲרִי

רבי יצחק לוריא. צפת, 1534 עד 1572. ממנו התורה על אדם שנברא בעל שני פנים, ועל הנסירה שהפרידה ביניהם.

רַבֵּנוּ בַּחֲיִי

פרשן מספרד, המאה השלוש-עשרה. ממנו הרשימה של ארבע הנשים שבפרק ח'.

מילים

קְלִיפָּה

מילולית, קליפה של פרי. בקבלה, כוח שעוטף את האור וניזון ממנו. והכלל הידוע: הקליפה קודמת לפרי.

שַׁפַּע

הזרימה שיורדת מלמעלה, ובתוך האדם כוח החיים עצמו, הרצון לתת וליצור.

מִשְׁפָּע וּמִקְבֵּל

נותן ומקבל. אדם הראשון נברא משפיע, וזה המפתח לפרק ד'.

כָּלִי

מה שמקבל את השפע ומחזיק אותו. שפע בלי כלי נשפך החוצה.

דוֹפְרָצוּפִי

בעל שני פנים. כך מתאר האר"י את אדם וחווה בתחילה: גוף אחד, גב אל גב.

נְסִירָה

מילולית, ניסור. הפרדת השניים כדי שיוכלו לעמוד פנים אל פנים. בלוח השנה של המקובלים, הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים.

יְסוּד

אחת הספירות בקבלה, ובגוף האדם כוח החיים והתשוקה. ממנו, אומרים המקובלים, יונק גם כל כוח הדמיון.

מָאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים

השנים שבהן פרש אדם מחווה, אחרי שנגזרה מיתה על העולם. הספרים אומרים שהשפע שלו יצא אז בלי כלי.

האור שנגנו

לפני שמגיעים לאישה הראשונה, צריך לדעת מאיפה היא באה. התשובה של הזוהר: מהרגע שבו האור הגדול הוסתר.

ה מדרש מספר שהאור שנברא ביום הראשון היה חזק כל כך, שאדם יכול היה לראות בו מסוף העולם ועד סופו. אור שקדם לשמש, שהרי השמש נבראה רק ביום הרביעי, ושאין לו מקור שאפשר להצביע עליו. והאור הזה נגנו. הקדוש ברוך הוא ראה שהעולם יקלקל אור כזה, והחביא אותו.

מתי נגנו? יש על זה כמה דעות, ואחת מהן יפה במיוחד. אדם חטא ביום השישי, והאור היה צריך להיגנו מיד. אבל השבת באה ועמדה לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה לו: אם תגנו אותי עכשיו, אני אחיה היום היחיד בבריאה שנולד חשוך. והאור חיכה. הוא האיר את השבת הראשונה כולה, ורק במוצאי שבת נגנו. אני חושב על זה בכל פעם שאני מבדיל על הכוס ומסתכל על האש: זה הרגע שבו העולם למד לראשונה מה זה חושך.

הזוהר מביא דעה אחרת, ומתוכה נפתח כל הסיפור שלנו. ביום הרביעי כתוב "יהי מאורות ברקיע השמיים", והמילה מאורות כתובה בתורה חסרה, בלי האות ו'. בלי הו' אפשר לקרוא אותה מַאֲרַת, מלשון מַאֲרָה, קללה. ושם אומר הזוהר משפט קשה: כשנגנו האור הראשון, נבראה קליפה.

קליפה היא מילה שתחזור הרבה בגיליון הזה, אז כדאי להבין אותה מהדבר הפשוט ביותר. קח תפוז. הקליפה שלו נוצרת לפני הפרי, שומרת עליו בזמן שהוא גדל, ומרה כמו לענה. איש אינו אוכל את הקליפה, ואיש אינו מקבל פרי בלעדיה. זה מה שהמקובלים מתכוונים אליו כשהם אומרים שהקליפה קודמת לפרי. היא כוח שעוטף את האור וניזון ממנו. והיא מופיעה בדיוק במקום שבו יש חושך, כי חושך הוא מקום פנוי.

הקליפה נוצרת לפני הפרי ושומרת עליו. ואיש אינו אוכל אותה.

והזוהר מוסיף שלכוח הזה יש שעות. הוא חזק במיוחד כשהירח מתמעט, בימים שבהם האור בשמיים הולך וקטן. וזה מתאים לכל מה שאנחנו יודעים על עצמנו בלי ספרים: יש תקופות שבהן האור שלנו מתמעט, אנחנו עייפים, מאוכזבים, רחוקים ממה שחשוב לנו. ודווקא אז נכנסים הדברים הקטנים שבדרך כלל לא היו מצליחים להיכנס. הרגל ישן, מחשבה מרה, מילה שלא היינו אומרים בימים טובים. חושך הוא מקום פנוי, וכל מקום פנוי מתמלא.

אבל הזוהר ממשיך הלאה מהקללה. הוא אומר שכשהמלכות, הספירה האחרונה שדרכה האור יורד לעולם שלנו, מתקשטת במעשים של אנשים טובים, האותיות מתהפכות. ומאותן אותיות בדיוק נבנה פסוק אחר לגמרי: "אמרת ה' צרופה, מגן הוא לכל החוסים בו". מְאֵרֶת וּמְאֵרֶת. אותן ארבע אותיות, בסדר אחר.

ואת המילה אֶמְרָה אני אוהב במיוחד, כי יש לה עוד משמעות, יומיומית לגמרי. כל מי שתפרה פעם בגד יודע מה זו אמרה: הקצה של הבד, שמקפלים פנימה ותופרים. בד בלי אמרה מתחיל להיפרם. חוט אחד יוצא, ואחריו עוד אחד, ותוך כמה כביסות כבר אין בגד. האמרה היא מה שמחזיק את כל השאר.

ובעברית אמירה ואמרה הן אותה מילה. כלומר גם הדיבור צריך תפר. פה בלי אמרה מוציא החוצה כל מה שיש בפנים, כולל מה שהיה צריך להישאר שם. כל אחד מאיתנו פגש פעם אדם שלפה שלו אין אמרה. וכל אחד מאיתנו, אם הוא כן עם עצמו, היה פעם האדם הזה.

בד בלי אמרה נפרם חוט אחר חוט. וכך גם פה.

פרק שני

זאת הפעם

אדם עובר יצור אחר יצור ומחפש את מי שמתאים לו. כשהוא מוצא, הוא אומר מילה אחת שמסגירה שהיה ניסיון קודם.

לפני שנבראה חווה, אדם נותן שמות לכל החיות. הוא מעביר לפניו את כל מה שחי, אחד אחד, ומבין כל אחד מספיק טוב כדי לקרוא לו בשם. ואני קורא את הפסוק הזה כך: בכל אחד מהם הוא גם בדק, בתוך עצמו, אם זה מי שמתאים לו. והתורה מסכמת את כל המסע הזה בשורה יבשה: "ולאדם לא מצא עזר כנגדו".

אחר כך הוא נרדם. וכשהוא מתעורר עומדת מולו אישה, והוא אומר: "זאת הפעם, עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ייקרא אישה". זאת הפעם. ולזאת, דווקא לזאת. המילים האלה נשמעות כמו אדם שהיה כבר במקום אחר, ויודע עכשיו להבדיל.

האישה שנבראה פעמיים

המדרש לוקח את המילה "הפעם" ומסיק ממנה שהייתה פעם ראשונה. היא נבראה, ואדם ראה אותה גוף בלבד, דם וחומר, והתרחק. והיא נבראה שוב. ומה שעושה את ההבדל בין הפעם הראשונה לשנייה הוא מה שאדם ראה כשהביט. בפעם הראשונה הוא ראה רק את מה שמבחוץ.

מדרש בראשית רבה

בתחילה בראה לו, וראה אותה מלאה ריר ודם, והפליגה ממנו. וחזר ובראה לו פעם שנייה.

רבי יהודה ברבי

שנינו מן האדמה

בספרי הראשונים, בספר הנקרא על שם בן סירא, מסופרת הפעם הראשונה בפירוט שקשה לשכוח. הקדוש ברוך הוא ראה שלא טוב היות האדם לבדו, וברא לו אישה מן האדמה, כמוהו. ומיד התחילו לריב. הוויכוח היה על השאלה מי למעלה ומי למטה, ושניהם עמדו על שלהם. והיא אמרה לו משפט אחד: שנינו שווים, כי שנינו מן האדמה.

ואז כותב הספר את השורה שבשבילה אני מביא את כל הסיפור: "ולא היו שומעים זה לזה". שני אנשים, עשויים מאותו חומר בדיוק, שניהם צודקים, ואף אחד מהם לא שומע. היא פרחת ממנו והלכה, והוא נשאר לבד.

אני פוגש את הזוג הזה הרבה. שני אנשים חכמים, ישרים, שכל אחד מהם יכול להסביר לך בדיוק למה הוא צודק, והוא באמת צודק. הם יושבים מולי ומדברים, ואני רואה שכל אחד מחכה שהשני יסיים כדי לומר את שלו. הם שווים לגמרי. שניהם מן האדמה. ושום דבר לא זו ביניהם, כי ויכוח על מי למעלה נגמר רק כשמישהו שותק לרגע ושומע את השני.

ואז באה השנייה, ונלקחה מצדו. עצם מעצמי. וכשהשני הוא חלק ממך, השאלה מי למעלה מאבדת את הטעם שלה. אף אחד לא נלחם ביד של עצמו.

ויכוח על מי למעלה נגמר ברגע שמישהו שומע את השני.

למה אני לא אומר את שמה

לאישה הראשונה יש שם, ואת השם הזה מכירים בכל העולם. הפעם הראשונה שהוא מופיע בכתב היא בספר ישעיהו, בנבואה על עיר חרבה שרק חיות בר מקננות בה. אחר כך הוא מופיע כמעט בכל תרבות: בלוחות של השומרים והאכדים, אצל הנוצרים, אצל המוסלמים. חוקרים באוניברסיטה אומרים שאנחנו לקחנו את הדמות הזאת מהם. אני קורא את אותן עובדות הפוך. אם דמות מופיעה אצל כולם, סימן שהיא יושבת בזיכרון של בני האדם מההתחלה, מימי אדם הראשון.

ובשיעורים אני קורא לה פלוגית, כי לשם יש כוח. חבר טוב שלי נסע פעם באוטו עם הרב עוזי משולם, ובדרך שאל אותו שאלה שהטרידה אותו: לאחותו קוראים בשם הזה, מה לעשות? הרב שאל: איזה שם? וכשהוא שמע, כמעט סטה מהכביש. "להחליף. מהר." מאז, כשאני מגיע לשם הזה, אני פשוט ממשיך הלאה.

פרק שלישי

גב אל גב

לפני שהם עמדו פנים אל פנים, הם היו מחוברים מאחור. מה שקרה ביניהם הוא ניתוח, ואני חושב שהוא קורה גם אצלנו.

ה

אר"י, בעקבות הזוהר, מתאר את אדם הראשון ברגע שנברא כגוף אחד בעל שני פנים. דו־פרצופי, בלשונו. זכר ונקבה מחוברים זה לזה גב אל גב, כמו שני אנשים שנשענים איש על רעהו. "זכר ונקבה בראם", כתוב, ושם אחד היה לשניהם. ואז בא מה שהספרים קוראים לו נסירה. הקדוש ברוך הוא ניסר אותם זה מזה, והביא את האישה אל האדם, והפעם פנים אל פנים.

המילה צלע, שממנה נבנתה חווה, פירושה בעברית גם צד. כמו צלע של הר, צלע של משולש. כלומר היא נבנתה מצד שלם שלו. מחצי.

ועכשיו חשוב על שני אנשים שמחוברים גב אל גב. הם אף פעם לא נפרדים. כל הזמן מרגישים את החום של השני, נשענים עליו, נושאים אותו כשהוא כבד. ואף פעם, אפילו פעם אחת, לא רואים את הפנים שלו.

אני מכיר בתים שחיים כך שלושים שנה. זוגות, הורים וילדים בוגרים, אחים. הם קרובים מאוד, תלויים זה בזה לגמרי, יודעים בדיוק איך השני נושם. ואם תשאל אחד מהם מה מפחיד את השני באמת, או על מה הוא חולם, הוא ישתוק. הוא מכיר את הגב.

גב אל גב אפשר לשאת אחד את השני שנים, ולא לראות את הפנים אפילו פעם אחת.

הניתוח

כדי לעמוד פנים אל פנים צריך קודם להיפרד. זה הפרדוקס של הנסירה, והיא כואבת. שני אנשים שהיו גוף אחד צריכים פתאום לעמוד כל אחד על רגליו, עם גב חשוף, בלי משהו להישען עליו. ורק ממקום כזה אפשר להסתובב ולהסתכל.

בלוח השנה של המקובלים, הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים הם ימי הנסירה. אמרתי לתלמידים שלי שזו עבודה נוראה, ואני מתכוון לזה. אחר כך, בין יום הכיפורים לסוכות, האישה

מתקשטת, והסוכה עצמה היא החופה. ובשמחת תורה מתחילים שוב מבראשית. כלומר עברנו בחודש האחרון, בלי לשים לב, את כל הסיפור הזה: ניתוק, קישוט, חופה, ועכשיו התחלה חדשה.

נשמה אחת בשני גופים

ויש בזה תיאור של הרגע שלפני כל זה, ואני מביא אותו כי הוא יפה. כשנברא גופו של אדם, עוד לפני שנכנסה בו נשמה, התקבצו סביבו אלף רוחות, וכל אחת מהן רצתה להיכנס לתוכו ולגור בו. הגוף שכב שם ריק, וכל מה שבסביבה חיפש בו מקום. עד שירד ענן אחד ודחה את כולן, ורק אז נכנסה בו הנשמה. וכשאדם קם, הייתה בת הזוג שלו דבוקה בצדו, והנשמה הקדושה שבו התפשטה לצד הזה ולצד הזה.

כלומר זו נשמה אחת, שהתפשטה לשני גופים. ומכאן מה שאני אומר בשיעורים: כשאדם מוצא את בת הזוג האמיתית שלו, הוא משלים את הנשמה שלו. זה חצי אחד שפוגש את החצי השני של עצמו. ומי שמחפש ולא מוצא, אמרתי בשיעור, כדאי שיבדוק קודם את מה שמרחיק אותה ממנו, כי הרבה פעמים המרחק יושב אצלו.

ושימו לב לתמונה של הגוף הריק עם אלף הרוחות סביבו. כך נראה אדם כשהמקום הפנימי שלו ריק. כל דבר שעובר בסביבה מנסה להתיישב בו: דעה, פחד, פרסומת, אדם אחר. ומה שמגרש את כולם הוא נוכחות. ברגע שיש בפנים מישהו, המקום כבר תפוס.

והזהר מוסיף פרט אחד, ובשבילו כתבתי את הפרק. כל עוד אדם היה גב אל גב, הראשונה הייתה איתו. ברגע הנסירה, ברגע שהוא והשנייה עמדו פנים אל פנים, היא ברחה. הכוח שאין בו משקל לא מחזיק מעמד מול שני אנשים שמסתכלים זה בעיני זה.

המילה

נסירה

מילולית, ניסור. בקבלה, הרגע שבו שני חלקים שהיו מחוברים גב אל גב מופרדים כדי לעמוד פנים אל פנים.

בלוח השנה אלה הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. בחיים, זה כל רגע שבו קרבה ישנה מתפרקת כדי שתיבנה קרבה אמיתית.

נברא משפיע

אדם הראשון נברא עם רצון עז לתת. רצון כזה לא נח אף פעם, והשאלה היחידה היא לאן הוא הולך.

כ די להבין את כל מה שהספרים מספרים על אדם הראשון, ובעיקר את החלקים הנסתרים, צריך מפתח אחד, ואני חוזר אליו בכל שיעור על הפרשה הזאת. אדם הראשון נברא משפיע. בלשון הקבלה, משפיע הוא מי שנותן, ומקבל הוא מי שלוקח. ואדם נברא עם חשק עז, כמעט בלתי נשלט, לתת.

ומי שנברא כך חייב לתת. השפע שבתוכו לא יכול להישאר בפנים. אם יש לו כלי, מקום שמקבל את מה שהוא נותן, השפע בונה. ואם אין לו כלי, השפע יוצא בכל זאת, והולך למה שהספרים קוראים לו החיצונים, הכוחות שבחוץ.

וכך הספרים מסבירים את מאה ושלושים השנים. אחרי שנגזרה מיתה על העולם, אדם פרש מחווה מאה ושלושים שנה. מתוך צער, מתוך חרטה, מתוך רצון לתקן. והפרישה הזאת, אומרים המקובלים, הייתה בעוכריו. כוח משפיע חייב להוציא את השפע שלו, ובשנים האלה השפע יצא בלי כלי. ומה שנולד ממנו נקרא בספרים נגעי בני אדם: משהו באמצע, בין בני אדם לבין כוחות, שמזיק.

כוח משפיע חייב לצאת. אם אין לו כלי, הוא ימצא פתח בעצמו.

צינור עם קשר

אני נותן לזה בשיעורים דימוי פשוט. תפתח ברז חזק, עד הסוף, ובקצה הצינור תעשה קשר. מה יקרה? אף אחד לא צריך תואר בפיזיקה כדי לענות. הצינור יתפוצץ, ולא בקצה. הוא יתפוצץ במקום החלש ביותר שלו, איפשהו באמצע, במקום שלא חשבת עליו.

וזה מה שאני רואה אצל אנשים שהשפע שלהם נשאר בלי כלי. אמא שגידלה חמישה ילדים, ועכשיו הבית ריק. הכוח שהזין חמישה ילדים במשך שלושים שנה עדיין שם, באותה עוצמה, ואין לו לאן לזרום. אז הוא יוצא דרך דאגה שאין לה סוף, דרך שליטה בחיים של הילדים הבוגרים, דרך ביקורת על הכלה, ולפעמים דרך הגוף עצמו.

או אדם שבנה עסק ארבעים שנה ויצא לפנסיה. בשיעור אמרתי משפט שמכאיב לי בכל פעם מחדש: היום אנשים חיים יותר, בין השאר כי יש להם ממון, וממון מעמיד אדם על רגליו. וכשאתה האדם נופל. ראיתי אב שנלחם כל חייו בשביל הילדים שלו, ובסוף הם עושים לו טובה, מכניסים

אותו לבית אבות שלוקח ממנו את כל מה שיש לו, והוא מאבד את טעם החיים. ואני חושב שמה שהפיל אותו הוא אובדן הכלי. הוא איבד את המקום שאליו הלכה הנתינה שלו. לכן אני אומר לכל מי שנברא משפיע, וזה רובנו: הכלי מתחלף לפי הגיל, וצריך שיהיה שם תמיד. מי שהילדים שלו גדלו צריך למצוא איפה הנתינה שלו מתקבלת עכשיו. נכד, שכנה, קבוצה, תלמיד. מקום אחד שבו מה שיש לך לתת נכנס ונשאר.

רגע, ברשותכם

על זה בדיוק בניתי את השיעור הראשון בקבלה אוניברסלית

סרקו את הברקוד עם הטלפון
ועברו לאתר

אני עוצר כאן לרגע, כי מה שתיארתי עכשיו, המעבר מאדם שלוקח לאדם שנותן, הוא הנושא של השיעור הראשון בקורס הקבלה האוניברסלית שלי. קראתי לו "ממקבל לנותן". שלושה שיעורים מוקלטים, שעתיים ורבע, עם חוברות עבודה ומדיטציה מודרכת. על הצמצום, על לחם הבושה, ועל השאלה למה מי שרק מקבל אף פעם לא מרגיש שבע. תשלום אחד של 28 דולר, והקורס שלך.

rabino-armoni.com/kabala

פרק חמישי

ה

הכוח שמניע הכול

מה בדיוק השפע הזה בגוף האדם? לספרים יש לו שם פשוט מאוד, ומי שמנסה להיפטר ממנו מגלה שנפטר מהכול.

אם נשאל מה הוא השפע הזה בתוך הגוף, הספרים עונים בגלוי. הם קוראים לו תאוה, וקוראים לו יסוד, ואלה שתי מילים לדבר אחד: הכוח שמושך אדם אל אדם אחר, הכוח שממנו נולדים ילדים, ובאופן רחב יותר כוח החיים עצמו. הרצון. החשק. מה שגורם לאדם לקום בבוקר ולרצות משהו.

ואני אומר בשיעור דבר שמפתיע את התלמידים כל פעם מחדש. אדם יכול לומר לעצמו: אני לא רוצה את הכוח הזה, הוא מביא לי רק צרות, אני אכבה אותו. ויש דרכים לכבות אותו. אבל מי שעושה את זה מגלה שכבה הכול. כל מערכת הדמיון, אומרים המקובלים, החיובית והשלילית כאחד, יונקת משם. מי שכיבה את התאוה כיבה יחד איתה את היצירה, את ההתלהבות, את החשק ללמוד, את היכולת לחלום.

ראיתי את זה אצל אנשים שהכוח הזה כובה אצלם בתרופות, מסיבות רפואיות. הבעיה שבגללה נתנו את התרופה נפתרה, וביחד איתה הלכה החיות. הם חיים, הם מתפקדים, ומשהו בעיניים כבה.

מי שמנסה להיפטר מהכוח הזה נפטר מכל השאר יחד איתו.

גבר מלשון להתגבר

אז מה עושים? בעברית המילה גבר באה מאותו שורש של להתגבר. וגבר, בלשון הזאת, הוא כל מי שלוקח את הכוח הזה ונותן לו כיוון, אישה או איש, כמו שנותנים כיוון לנהר. ומי שמצליח בזה, אמרתי בשיעור, יכול לפעול בעולם דברים גדולים. ומי שהכוח הזה סוחף אותו, הוא מוריד אותו עד הגיהנום.

ואמרתי בשיעור, כמעט בצחוק, משפט על נח. נח היה צדיק בדור שכולו היה פרוץ, דור שהעולם כולו בו הלך אחרי התאוה עד שהמבול בא לשטוף אותו. ונח שמר על עצמו שש מאות שנה. אנחנו פוגשים אדם שהתאפק עשר שנים במשהו, ואומרים עליו: זה גבר שבגברים. שש מאות שנה. כשאני חושב על זה אני מבין למה התורה קוראת לו צדיק בלי להוסיף עוד מילה.

ויש רמז קטן בגימטריה שאני אוהב. בקבלה יש שני שמות שמסמנים שתי דרגות, מ"ה וב"ן. מ"ה עולה בגימטריה ארבעים וחמש, כמו המילה אָדָם. ב"ן עולה חמישים ושתיים, כמו המילה בְּהֵמָה. ויחד הם עולים תשעים ושבע, כמו המילה זָמַן. כלומר באותו זמן בדיוק, אותו מעשה יכול להיעשות כאדם או כבהמה. מבחון שניהם נראים אותו דבר. כל ההבדל יושב בכוונה.

באותו זמן, אותו מעשה בדיוק, אפשר לעשות כאדם או כבהמה.

והאר"י מוסיף דבר שהופך את כל מה שנאמר עד כאן. הוא לוקח את האותיות האחרונות של המילים בפסוקים הראשונים של התורה ומוצא בהן שם. כלומר במקום שבו נגמרת הבריאה של העולם, מתחילה הבריאה של האדם. אין לאדם רגע שבו הוא דומה יותר לבורא העולם מהרגע שבו נוצרת נפש חיה שלא הייתה קודם. זה יש מאין. ולכן דווקא שם אדם יכול להגיע לחיבור הגדול ביותר, וגם לניתוק הגדול ביותר. ואף אחד לא מלמד את זה.

שתי דרכים

בכל רגע עומדות לפני אדם שתי דרכים, ויש להן שמות. אחת נושאת משקל, והשנייה מבטיחה הנאה בלי חשבון.

ב שיעור הזה אמרתי משפט שאני רוצה לפרק לאט, כי לדעתי הוא המפתח לכל הסיפור על שתי הנשים. תמיד עומדים מול האדם שני מהלכים: מהלך של אחריות, ומהלך של חוסר אחריות. וחווה והראשונה הן שני השמות של שני המהלכים האלה.

חווה היא הדרך שיש בה משקל. כשאדם מתחבר באמת, יש לזה תוצאות: ילדים, פרנסה שצריך להביא, עול. וגם העול של האדם השני, שקיבלת עם כל מה שיש בו. הדרך הזאת כבדה, ומי שהולך בה יודע את זה מהיום הראשון.

והראשונה היא הדרך של הנאה בלי חשבון. לקחת את מה שנעים ולהשאיר את ההמשך למישהו אחר. בלי עול, בלי התחייבות, בלי מחר. ואז הוספתי בשיעור עוד חצי משפט, שבעיניי הוא החשוב מכולם: אין אחריות לתוצאות, ומצד שני גם אין רווח מהתוצאות.

מי שלא נושא באחריות לתוצאות, גם לא קוצר אותן.

קדושה של אחריות

ויש לזה רמז יפה במילים עצמן. במילה *אִישׁ* יש את האות י', ובמילה *אִשָּׁה* יש את האות ה'. יחד הן י"ה, חצי מהשם הקדוש בן ארבע האותיות. ומה משלים את שתי האותיות האחרות, ו' והי'? הכתובה. כְּתֻבָּה, אמרתי בשיעור, כתב ו"ה. כלומר השם השלם נבנה בבית רק כשמגיע המסמך שבו אדם מתחייב, בכתב, לפרנס, לכבד, לדאוג.

ולכן הקדושה שבבית היא קדושה של אחריות. איש ואישה לבדם הם חצי שם. ההתחייבות היא החצי השני. זה רעיון שכדאי לחשוב עליו גם מחוץ לנישואין: כל קשר אמיתי בחיים, עם ילד, עם תלמיד, עם חבר, נשלם ברגע שמישהו מתחייב אליו ולא רק נהנה ממנו.

וזה נכון הרבה מעבר לזוגיות. אדם שמתחיל עשרים פרויקטים ולא מתחייב לאף אחד מהם לא נושא אף פעם במשקל של כישלון, וגם לא יחזיק אף פעם ביד דבר אחד שבנה עד הסוף. אדם שמתקרב לכל רעיון ולא נשאר עם אף אחד נחסך ממנו הוויכוח הפנימי, ונחסך ממנו גם השקט של מי שיודע במה הוא מחזיק.

הסבים יודעים

ויש מי שמכיר את שני הצדדים של העסקה הזאת טוב מכולם: הסבים והסבתות. הם מקבלים את הנכדים בשבת, את כל השמחה, את החיבוקים, את הציורים שנתלים על המקרר, ובערב מחזירים אותם להורים יחד עם האחריות. זו עסקה נפלאה, ומי שזכה בה יודע.

ושים לב למה היא עובדת. היא עובדת כי פעם, לפני שלושים או ארבעים שנה, אותו אדם בדיוק נשא את המשקל כולו. שנים שלא ישן לילה שלם, דאג, פרנס, חיתן. השמחה הקלה של היום צמחה מהעול הכבד של אז.

עד שיהיה לי

ויש גם מי שמחכה. בשיעור סיפרתי על טלפונים שאני מקבל: אנשים שדחו את ההתחייבות עד שתהיה פרנסה, עד שיהיה אוטו, עד שיהיה זה ועד שיהיה ההוא. ובינתיים הזמן עבר, והם התרגלו להיות לבד, ופתאום בגיל ארבעים או חמישים הם מתעוררים ושואלים מה יהיה איתם. הדרך הכבדה נבנית תוך כדי הליכה, והתנאים המושלמים מגיעים בדרך כלל אחרי שכבר התחלת ללכת.

פרק שביעי

טעות וטעות חוזרת

אדם הראשון לא נענש על הטעות הראשונה שלו. הוא נענש כשחזר עליה. וההבחנה הזאת מקלה מאוד על כל מי שטעה פעם.

אלו אותי בשיעור שאלה טובה. איך ייתכן שיציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, האדם הראשון, שנברא בידים שלו ממש, הגיע לכל הדברים האלה? והתשובה שלי מתחילה במשפט שהמקובלים חוזרים עליו: הקליפה קודמת לפרי.

חשוב על משהו שרוצה לבנות משהו, בית או עסק או חיים, ואין לו שום ידע מוקדם. אף אחד לא לימד אותו. הוא יעשה טעויות, זה ודאי. וזה בסדר, כי ככה לומדים. אדם הראשון היה בדיוק במצב הזה: הראשון שאי פעם היה, בלי אבא, בלי מורה, בלי משהו שעשה את זה לפניו. הטעות הראשונה שלו, אמרתי בשיעור, הייתה בגדר האפשרי. הוא לא נענש עליה.

אחר כך הוא חזר עליה עם חווה. ואחר כך חזר עליה שוב מאה ושלושים שנה. ופה קרה דבר שכדאי לשים לב אליו: הטעות הקודמת, שכשהייתה לבדה עוד הייתה רק טעות, התגלמה. היא קיבלה גוף. היא הפכה למשהו קבוע.

הטעות הראשונה היא חלק מהבנייה. הטעות שחוזרת כבר הופכת לבניין.

למה הראשון נשבר

יש עוד דבר בכתבי האר"י, מהמפתיעים ביותר בשיעור הזה. הוא שואל למה בכלל הייתה צריכה להיות אישה ראשונה. ועונה: אדם הראשון יצא לעולם כשהוא נושא בתוכו פסולת, שאריות של מה שקדם לו. והפסולת הזאת הייתה צריכה לצאת ממנו לאנשהו לפני שיוכל לבנות משהו נקי. הראשונה הייתה המקום שאליו היא יצאה. ורק אחרי שהתרוקן ממנה, באה השנייה.

והזהר מוצא את אותו מבנה בכמה מקומות בתורה. אברהם היה קודם עם הגר, והרע יצא בישמעאל, כדי שיצחק ייצא זך. הארץ ניתנה קודם לכנענים, כדי שהבירורים הקשים יתבררו דרכם. כאילו יש חוק שחוזר: הראשון סופג את הפסולת, כדי שהשני ייצא נקי.

ואני מביא את זה בגלל אנשים שאני פוגש, שיושבים מולי עם בושה גדולה על הניסיון הראשון שלהם שנכשל. העסק הראשון, הקשר הראשון, הדרך הראשונה שבחרו. והם רואים בו כתם. והספרים רואים בו משהו אחר: את המקום שאליו יצאה הפסולת. מה שכנית אחריו נקי יותר בזכותו.

הראשון סופג את הפסולת, כדי שהשני ייצא נקי.

מה עושים עם מעידה

חכמים אמרו שאין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם. כלומר הכישלון הוא חלק מהדרך, ואפילו תנאי לה. מי שנכשל ולמד משהו בונה לעצמו גדר, מכיר את המקום החלש שלו, ויודע איפה לא לעמוד. אדם נכשל, וזה לא סוף העולם.

ואני רואה את זה בדור שלנו בעיניים. שלושה רבעים מהאנשים שאני מכיר באו ממקום אחר. הם חזרו, הם השתנו, והם מספרים את הסיפורים שלהם בגלוי: הייתי פה, והייתי שם, ועשיתי ככה. לפעמים, אני מודה, הם מספרים את זה בגאווה קצת מוגזמת, עם הקלטות והרצאות, ואני תוהה למה צריך את כל הפרטים. אבל הסיפורים האלה מחזירים אנשים אחרים. טעות שלמדו ממנה הופכת לפרי, ולפעמים לפרי של משהו אחר.

ולכן השאלה שכדאי לשאול על טעות שלך היא שאלה אחת: האם זו הפעם הראשונה? אם כן, זו בנייה, והיא חלק מהדרך. ואם זו הפעם החמישית, כבר יש לה גוף, וכדאי לטפל בה כמו בבניין, בסבלנות ובתוכנית.

ארבעה כוחות שמרוקנים בית

רבנו בחיי מונה ארבע נשים שהן אמהות של המזיקים. אני קורא אותן כארבעה כוחות שיכולים לגור בכל בית, ובכל אחד מאיתנו.

רבנו בחיי, פרשן מספרד, כותב שיש ארבע נשים שנקראות אמהות המזיקים. בשיעור תיארתי כל אחת מהן כדמות, והתלמידים צחקו, כי זיהו. ואני רוצה לתאר אותן גם כאן, כפי שהקבלה קוראת כל דבר: מה שמתואר בחוץ קיים גם בפנים. ארבעת הכוחות האלה יכולים לגור בכל בית, ובכל אחד מאיתנו, איש או אישה.

הראשונה היא הקינה. שמה, לפי אחד הפירושים, בא מלשון יללה. זה הכוח שבו שום דבר לא טוב. מה שתביא לא טוב, מה שתעשה לא מספיק, והפרצוף של תשעה באב קבוע גם ביום הולדת. ואדם שחי לידו מתחיל ללכת בבית סהרורי, לא מבין מה קרה, ומאבד את הדרך. קינה כזאת היא הרגל, והיא מדבקת יותר משפעת.

השנייה היא הנעימה. השם שלה בא מלשון נעים, וזה בדיוק העניין: יותר מדי. כשהאדם השני הופך לכל העולם, כשכל המחשבות סובבות סביבו, מה הוא עושה עכשיו, עם מי הוא מדבר, מי הסתכל עליו. קנאה, בדיקה, דאגה שאין לה מנוח. שאלתי בשיעור: אדם כזה, איך הוא יכול ללמוד דף גמרא? הראש שלו תקוע במקום אחר. קרבה גדולה היא ברכה, ויש לה גבול, ומעבר לו היא חונקת. השלישית היא האגרות. הכוח שרוצה כל הזמן עוד: את זה, ואת ההוא, ועוד אחד כזה. "את זה כבר לבשתי". והאדם הופך לעבד שכל חייו רץ להשיג את הדבר הבא, שגם הוא, כשיגיע, ייכנס לארון ויצטרף לכל מה שכבר לבשו.

והרביעית היא המחוללת, מלשון מחולות, ריקודים. הכוח שתמיד רוצה לצאת. לבלות, להיות במקום אחר, לא להישאר בבית אפילו ערב אחד. "לא לקחת אותי, לא הבאת לי, לא עשית לי". וזו בעצם בריחה. מי שתמיד צריך להיות בחוץ לא מצליח להיות לרגע עם מה שיש בפנים.

הקינה, הקנאה, הרצון שאין לו סוף, והבריחה. כל אחד מהם מרוקן בית לבד.

מי שמנקה את הקליפות

ומול ארבעתן תיארתי בשיעור דמות אחת נוספת, ואני רוצה לתת לה את הכבוד שמגיע לה. האישה של הבית. זו שמגדלת את הילדים, ומוציאה את הובל, ומכבסת, ושוטפת כלים, ושוטפת את הרצפה, ומתחילה הכול מחדש למחרת. הארבע האחרות יכולות להיראות יפות יותר, נעימות יותר, מסעירות יותר. ואצלה, מרוב עבודה, רואים את זה על הידיים.

ושמתי לב בשיעור למשהו שלא ראיתי קודם. אם תסתכל מה היא עושה כל היום, תראה שכל החיים שלה היא מתעסקת בניקוי קליפות. זה המונח המדויק. כל מה שהקליפה משאירה בעולם, הלכלוך, השאריות, מה שנשאר אחרי שכולם נהנו, היא מסירה. יום אחרי יום. ובזכותה יש בבית פרי.

כל החיים שלה היא מנקה קליפות. ובזכותה יש בבית פרי.

וזה נכון לכל מי שעושה את העבודה הזאת, אישה או איש. מי שמחזיק בית יודע כמה היא שקופה. אף אחד לא מבחין בכלים הנקיים. מבחינים רק כשהם מלוכלכים. אז אם יש לידך מישהו שמנקה קליפות כל חייו בשבילך, שבת היא זמן טוב להגיד לו את זה בקול.

פרק תשיעי

להפנות את הכוח פנימה

אדם יודע לתת מוסר לכל העולם. לשבת עם עצמו חצי שעה זה בשבילו קריעת ים סוף. ושם, אומרים המקובלים, נמצא הכול.

ש פרט אחד בזהר שעבר לידי שנים, ורק לאחרונה עצרתי עליו. אדם הראשון, כשעוד היה גב אל גב, יכול היה לפנות אל השנייה שהייתה דבוקה אליו מאחור. היא הייתה שם, צמודה אליו, חלק ממנו. והוא פנה החוצה.

וזה, אמרתי בשיעור, הטבע של האדם. אדם דואג יותר למה שבחוץ מאשר למה שבתוכו. הוא יודע לתת מוסר לכל העולם, ולעצמו הוא לא יודע. הוא יכול ללמוד שעות, להתווכח, להסביר. אבל לשבת קצת עם עצמו ולהתבונן במה שזו בתוכו, זה בשבילו קריעת ים סוף.

ולמה? כי הכוח של האדם נוטה לזרום החוצה. לשם קל לו, לשם הוא רגיל. והאמת היא שאי אפשר להגיע לשום גדולה בלי להפנות את הכוח פנימה. כל הגדולים, אמרתי בשיעור, עשו עבודת נפש עמוקה עד שהגיעו לנבואה.

ואני מסביר את המילה נבואה דרך מילה שקרובה אליה, נביעה. נבואה היא הרגע שבו הכוחות הפנימיים של אדם מתחילים לנבוע, כמו מעיין שנפתח, ואז הוא מחובר לכל הכוח של העולם. זו העבודה כולה. ואי אפשר להגיע לשם בלי לשבת עם עצמך.

מה שבפנים מתחיל לנבוע רק כשמפנים אליו את הכוח.

שישים נקודות

ויש עוד פרט שמתאים לכאן, ממקום שלא הייתם מחפשים בו. בקריאת שמע יש שישים אותיות שיש בהן דגש, נקודה קטנה באמצע האות שמשנה את הגייתה. ספר קדום בשם שושן סודות, מתקופת הרמב"ן, אומר שמי שהוגה את המילים בדיוק, אות אות, מבריח בכך את כל מה שבא להזיק. והאר"י מסביר שהשישים האלה הם עצמם הנסירה. כלומר הדיוק בדיבור הוא שמפריד בין מה ששייך לך לבין מה שנדבק אליך.

ואם אתה קורא את זה בלי ספר תפילה ביד, הרעיון נשאר זהה. דיבור מדויק הוא גבול. אדם שאומר בדיוק את מה שהוא מתכוון, בלי לבלוע, בלי לטשטש, בלי לרכך עד שלא נשאר כלום, משאיר מחוץ לדלת הרבה דברים שהיו נכנסים אחרת. וזו שוב האמרה מהפרק הראשון, התפר בקצה הבגד.

גבול שלובשים

סיפרתי בשיעור סיפור קטן שמתאים לכאן. בחורה צעירה התגייסה לצבא, בחורה מבית דתי, והרגישה שהיא נשחקת. כל הזמן רמיזות, הערות, מבטים, מכל הכיוונים. היא הלכה לרב ושאלה מה לעשות, היא לא מצליחה לעמוד בלחץ.

והוא אמר לה משהו פשוט: תלבשי כיסוי ראש. והיא עשתה את זה. וכעבור כמה שבועות חזרה אליו ואמרה: זה לא ייאמן, פתאום כולם שומרים מרחק.

הסיפור הזה מראה דבר אחד שנכון לכל אדם: גבול שרואים אותו משנה את מה שמתקרב אליך. ואנחנו חוזרים לאמרה מהפרק הראשון, לתפר בקצה הבגד. בד בלי אמרה נפרם. ואדם בלי גבול נפרם גם הוא, חוט אחר חוט, בלי לשים לב מתי זה התחיל.

גבול שרואים אותו משנה את מה שמתקרב אליך.

שבעה דברים לשבוע של בראשית

כל מה שנאמר כאן שווה משהו ברגע שעושים איתו דבר אחד. בחר שניים, לא יותר.

העבודה לשבוע הזה

שבעה דברים

שלוש הערות לפני:

בחר שניים. שבעה מחזיקים שלושה ימים. שניים נשארים איתך.

כולם מעשים קטנים. מחשבה טובה מתפוגגת תוך דקות, ומעשה קטן נשאר בגוף.

וקבע לכל אחד שעה ומקום. "כשיהיה לי זמן" היא שעה שלא מגיעה.

- 1 **הכלי.** שאל את עצמך לאן הולכת היום הנתינה שלך. אם התשובה מהססת, מצא השבוע מקום אחד שבו מה שיש לך לתת מתקבל: נכד, שכנה, חבר שלבד. שעה אחת בשבוע.
- 2 **הקשר בצינור.** חפש כוח אחד אצלך שאין לו פתח: כישרון שלא השתמשת בו, רצון שדחית. תן לו השבוע פתח קטן, ושים לב אם משהו אחר בבית נרגע.
- 3 **פנים אל פנים.** שב עשר דקות מול מישהו שאתה חי איתו, בלי טלפון ובלי טלוויזיה. שאל אותו שאלה אחת שאתה לא יודע את התשובה עליה.
- 4 **האמרה.** ביום אחד השבוע, בכל פעם שאתה עומד לומר משהו בכעס, ספור עד שלוש. זה התפר. בסוף היום בדוק כמה פעמים הוא החזיק.
- 5 **הפעם הראשונה.** כתוב על דף טעות אחת שאתה חוזר עליה, ושאל: האם זו עוד הפעם הראשונה? אם כבר לא, כתוב צעד אחד קטן שבונה סביבה גדר.
- 6 **ארבעת הכוחות.** הקינה, הקנאה, הרצון שאין לו סוף, הבריחה. איזה מהם ביקר אצלך השבוע? רק תן לו שם. לכוח שיש לו שם יש חצי מהשליטה.
- 7 **פנימה.** חמש דקות ביום, לבד, בלי מסך, רק להתבונן במה שזו בפנים. בימים הראשונים זה ירגיש כמו קריעת ים סוף. ביום השביעי כבר פחות.

ואם יעבור השבוע ולא עשית אף אחד מהם, זה בסדר גמור. זו הפעם הראשונה, וכבר אמרנו מה זה אומר.

ולסיום

פרשת בראשית היא הפרשה היחידה בשנה שאנחנו קוראים כשאנחנו כבר יודעים את הסוף. גמרנו את התורה לפני שבוע, ראינו את משה עומד על ההר ומסתכל על הארץ, ועכשיו חזרנו לגן, לאדם

שמתעורר ורואה לראשונה משהו שעומד מולו. ויש בזה מתנה: אנחנו קוראים את ההתחלה כשאנחנו כבר יודעים כמה דברים יכולים להשתבש, ובכל זאת מתחילים.

וביום ראשון נכנס חודש חשוון, החודש היחיד בשנה שאין בו אף חג. אחרי חודש של ראש השנה, יום כיפור, סוכות ושמחת תורה, מגיע חודש רגיל לגמרי. ואני חושב שזה בדיוק המקום שבו השנה נבנית. החגים נתנו את השפע, וחשוון הוא הכלי.

החגים נתנו את השפע. חשוון הוא הכלי.

שבת שלום וחודש טוב. שיהיה לכל מה שיש בכך לתת מקום שמקבל אותו, ושתראה השבוע, ולו לרגע אחד, את הפנים של מי שעומד מולך.

נשארים בקשר

לחזור לזה כל שבוע

העלון יוצא בכל יום חמישי. ומי שרוצה לעשות את העבודה הזאת ברצף ובליזוי, יש כאן שני מקומות להמשיך בהם.

הספרים

כל הספרים

כל הספרים שלי במקום אחד: התרפיה של עץ הדורות, מסע הנשמה, מראה דחושבנא, חוברות עבודה ועוד. כלים לנפש לכל שלב בדרך.

rabino-armoni.com/libros

סרקו את הברקוד עם הטלפון
ועברו לאתר

עבודה מתמשכת

המנטורינג

כל חודש תחום אחד: הגוף, הזוגיות, הפרנסה, הייעוד. שיעורים חיים, תרגול שבועי וקבוצה שנמצאת שם כשצריך.

rabino-armoni.com/mentoria

סרקו את הברקוד עם הטלפון
ועברו לאתר

העלון הזה נכתב כדי לעבור הלאה

משהו כאן נגע בך, שלח אותו למישהו שיצטרך אותו השבוע. וכדי לקבל אותו בכל יום חמישי, ישר לתיבה:

rabino-armoni.com/boletin

הרב משה ארמוני

רפואת עץ הדורות

rabino-armoni.com